

Rafael Caria. Convicció i entusiasme d'una missió

La història de Rafael Caria és la història d'un home que ha marcat el canvi de les relacions entre l'Alguer i els Països Catalans, sobretot a nivell alguerès. Amb Rafael Caria la catalanitat de l'Alguer, viscuda fins al començament dels anys setanta del segle xx com un fet principalment folklòric, passa a ser un fet polític.

De jove, Caria comença estudis clàssics i després tècnics que interromp als dinou anys per emigrar a Suïssa, com feien molts joves d'aquells anys, en cerca de treball, d'experiències i de perspectives econòmiques que la terra sarda no oferia. Va treballar en el sector hotelier fent de cambrer i d'ajudant de secretaria en diferents hotels, fins i tot de categoria superior. Després d'aquesta experiència torna a l'Alguer i aconsegueix el títol de perit comercial i comptable i continua treballant en el sector hotelier. A meitat dels anys seixanta guanya unes oposicions com a funcionari a la companyia aèria Alitalia i entra a treballar a l'aeroport de l'Alguer.

L'any 1967 marca el començament de l'activitat cultural i també intel·lectual de Rafael Caria. En aquell any s'apropa i entra a fer part del Centre d'Estudis Algueresos, presidit i dirigit per un general jubilat de l'exèrcit italià que, per motius contingents i que il·lustraré en altre context, recordarem només amb el nom de Rafael Catardi.

Rafael Caria desenvolupa en aquell ambient un veritable sentit catalanista i, sobretot, nacionalista, antifeixista i antifranquista. El Centre d'Estudis Algueresos és, però, un ambient moderat que prefereix mantenir les relacions amb Catalunya i els Països Catalans des d'una perspectiva romàntica, de germanor, i de caire folklòric, tot i que du a terme bones iniciatives culturals i intel·lectuals. Però la moderació i el respecte excessiu pel poder constituït (tant a Itàlia com a Espanya) no deixa lloc a reivindicacions polítiques.

Això porta Rafael Caria a deixar el Centre d'Estudis als primers anys de la dècada dels setanta i a fundar, amb joves que encara no estaven involucrats en acti-

vitats culturals, l'agrupació cultural musical i folklòrica Alguer 80. El mateix nom era motiu d'esperança per a aquells joves que miraven al futur.

Al novembre del 1974 Rafael Caria es presenta com a candidat a les eleccions municipals com a independent en les llistes del Partit Comunista Italià (PCI). Aconsegueix ser elegit i durant quatre anys porta endavant propostes que no sempre tenen l'aprovació del PCI, que, tot i ser el partit comunista més democràtic d'Europa, no admet la llibertat d'acció dels seus regidors, sobretot pel que es refereix a l'autodeterminació de les nacionalitats i les relacions amb les autonomies d'altres estats. Caria continua pel seu camí i entre el 1976 i el 1977 dóna vida, amb altres companys, a la Lliga per l'Actuació de l'Article 6 de la Constitució Italiana («La Repubblica tutela con apposite norme le minoranze linguistiche») i successivament al Centre de Recerca i Documentació Eduard Toda.

Mentrestant i paral·lelament a la seva feina a Alitalia aconsegueix la llicenciatura en dret i s'especialitza en dret del treball. Treballa a l'aeroport i al mateix temps freqüenta els tribunals defenent les causes de diferents treballadors.

Els últims anys de la dècada dels setanta estan marcats per l'activitat del Centre Eduard Toda, que de manera clandestina substitueix tots els cartells turístics i viaris del territori de l'Alguer, fins aquell moment redactats en llengua italiana, amb altres d'ídents en llengua catalana. Els nous cartells en català obtenen l'aprovació de la majoria de la població algueresa i fins i tot —més endavant— del departament provincial de turisme, propietari dels cartells. La reivindicació lingüística ara assumeix un aspecte que no té res de folklòric, al contrari, es converteix en un fet polític. Així quasi la totalitat dels components del Centre Eduard Toda, amb l'empenta determinant de Rafael Caria, dóna vida al partit polític Sardenya i Llibertat.

Rafael Caria, gran comunicador i home d'una gran intuïció, aquell any va ser protagonista d'un fet clamorós que obtingué ressò a tot Europa. Entre els seus encàrrecs de funcionari de la companyia aèria Alitalia a l'aeroport de l'Alguer, tenia el d'anunciar en italià i en anglès els vols de sortida i d'arribada. Caria, a més de complir el seu deure, va afegir per setmanes l'anunci també en català. La notícia fou clamorosa. La premsa va dedicar molts articles al fet, però Alitalia va censurar l'acte de Caria, fins al punt d'amenaçar-lo d'acomiadament. En aquell punt, Caria va encadenar-se, amb la boca tapada amb un drap, davant de les sortides de l'aeroport de l'Alguer. Alitalia no desistí i Rafael Caria per no perdre la feina acabà aquella acció demostrativa que havia tingut l'èxit desitjat: el fet lingüístic alguerès finalment s'havia transformat en fet polític. Sardenya i Llibertat, encapçalada per Rafael Caria, es caracteritzava sempre més com el moviment de reivindicació de la catalanitat de l'Alguer. A les eleccions municipals del 1980 Caria fou elegit al Ple municipal amb altres dos representants de Sardenya i Llibertat, com també a les eleccions que es repetiren l'any següent per un recurs presentat per un partit que

no havia estat admès. En els anys que Sardenya i Llibertat tingué els tres representants, totes les instàncies i les intervencions d'aquell grup polític van ser fets únicament en català (si bé en la variant algueresa).

El 1983 Rafael Caria deixa la política activa i sobretot deixa que la seva criatura, Sardenya i Llibertat, que mentrestant ha madurat, vagi caminant sola. Des d'aquell moment es dedica intensament i exclusivament als seus estudis, que, de tota manera, mai no havia abandonat. Així, el 1985, li és atorgat el Premi Jaume I d'Actuació Cívica i finalment el 1999 la Generalitat de Catalunya li va concedir la Creu de Sant Jordi, sigui per la seva activitat poètica, literària i de recerca, sigui per una vida dedicada als lligams entre l'Alguer i els Països Catalans.

Durant aquests anys també va col·laborar, en silenci, amb diferents administracions municipals i els fruits d'aquelles col·laboracions són encara evidents i ben marcats: una secció de treball del II Congrés de la Llengua Catalana a l'Alguer, les Jornades Universitàries del 1989/1990 a l'Alguer i Barcelona, la institució de la Càtedra de Llengua i Literatura Catalanes a la Universitat de Sàsser i el Projecte Palomba, que ha portat l'ensenyament del català, en la seva variant algueresa, dins les escoles públiques de l'Alguer.

PERE LLUÍS ALVAU
Periodista i promotor cultural